

— **Proposició de llei de prohibició de prospeccions i explotacions d'hidrocarburs no convencionals per mitjà de fracturació hidràulica**

Tram. 202-00002/10

Presentació

Grup Parlamentari d'Iniciativa per Catalunya

Verds - Esquerra Unida i Alternativa

Reg. 283 / Admissió a tràmit: Mesa

del Parlament, 09.01.2013

A LA MESA DEL PARLAMENT

Dolors Camats Luis, portaveu, Juan Miguel Mena Arca, diputat, Salvador Milà Solsona, diputat, Marc Vidal Pou, diputat, Sara Vilà Galan, diputada, Laura Massana Mas, diputada del Grup Parlamentari d'Iniciativa per Catalunya Verds - Esquerra Unida i Alternativa, d'acord amb el que estableix l'article 100.b del Reglament del Parlament, presenten la proposició de llei proposició de llei de prohibició de prospeccions i explotacions de hidrocarburs no convencionals per mitjà de fractura hidràulica (fracking) acompanyada de la documentació següent:

- La memòria justificativa que expressa els antecedents necessaris per a poder-se pronunciar
- L'exposició de motius
- El text articulat

MEMÒRIA JUSTIFICATIVA

L'empresa Montero Energy Corporation, SL ha sol·licitat dos permisos d'investigació d'hidrocarburs. El primer és anomenat Darwin, de 89.683 ha, en els termes municipals següents: Agramunt, Alòs de Balaguer, Artesa de Segre, Balaguer, Belcaire d'Urgell, Bellmunt d'Urgell, Biosca, Cabanabona, Calonge de Segarra, Camarasa, Castellfollit de Riubregós, Castellserà, Cubells, els Plans de Sió, Foradada, Guissona, Ivorra, la Molsosa, la Sentiu de Sió, Llobera, Masoteres, Montgai, Oliola, Ossó de Sió, Penelles, Pinós, Pinell de Solsonès, Ponts, Preixens, Puigverd d'Agramunt, Sanatija, Sant Guim de la Plana, Sant Ramon, Tornabous, Torà, Torrefeta i Florejacs i Vilanova de l'Aguda i el segon és anomenat Leonardo, de 76.641 ha, en els termes municipals següents: Avinyó, Borredà, Calldetenes, Folguerolles, Gaià, Gurb, la Quar, la Vall d'en Bas, les Masies de Roda, les Masies de Voltregà, Lluçà, Manlleu, Muntanyola, Olost, Olvan, Orís, Oristà, Perafita, Prats de Lluçanès, Puig-reig, Roda de Ter, Sagàs, Sant Agustí de Lluçanès, Sant Bartomeu del Grau, Sant Boi de Lluçanès, Sant Feliu Sasserra, Sant Hipòlit de Voltregà, Sant Julià de Vilatorrada, Sant Martí d'Albars, Sant Pere de Torelló, Sant Sadurní d'Osormort, Sant Vicenç de Torelló, Santa Cecília de Voltregà, Santa Eugènia de Berga, Santa Eulàlia de Riuprimer, Santa Maria de Corcó, Santa Maria

de Merlès, Sobremunt, Sora, Tavèrnoles, Tavertet, Torelló, Vic i Vilanova de Sau.

Així mateix consta que estan en curs altres permisos de prospecció de caràcter supra-comunitari, que afecten importants superfícies del territori de Lleida, sobre els límits amb la Franja i Aragó, així com a Tarragona, sobre els límits amb Terol.

Dels antecedents coneguts de dites empreses i de la informació facilitada pels representants de l'empresa explotadora, Montero Energy Corporation, filial de la multinacional canadenca R2 Energy, en resulta l'evidència que aquestes exploracions i posteriors possibles explotacions utilitzarien la tècnica coneguda com de «fractura hidràulica» o «fracking» per l'obtenció de gasos i hidrocarburs no convencionals.

EXPOSICIÓ DE MOTIUS

Els gasos no convencionals es caracteritzen per estar en roques de baixa porositat i baixa permeabilitat, el que fa que estiguin en molta menys concentració i sigui difícil la seva extracció. Es classifiquen en:

- Gasos d'arenisques de baixa permeabilitat (tight gas); Gas en roca o pissarra (shale gas); Metà en capes de carbó (coal bed methane); –Hidrats de metà (molècules de metà atrapades en compostos gelats d'aigua).

El gas de pissarra es troba atrapat en estrats o capes de pissarra a molta profunditat (des dels 400 als 5.000 metres). Donat que la pissarra té una permeabilitat molt baixa, els gas està distribuït en petits porus o bombolles, moltes vegades microscòpiques, no connectades entre si, el que fa necessari perforar les capes de pissarra per aconseguir reunir el gas i que flueixi cap a la superfície per poder ser recollit.

La fractura hidràulica consisteix a perforar verticalment fins a la capa de pissarra. En aquesta perforació s'hi introdueix un tub d'acer, amb un recobriment de ciment per protegir els aquífers dels additius químics que posteriorment s'utilitzen.

Un cop es troba la pissarra es realitza una perforació horitzontal, a través de la pròpia capa de pissarra. Aquesta perforació horitzontal té, com a mitja, un quilòmetre i mig, tot i que pot arribar a 3 km. Un cop s'ha realitzat la perforació horitzontal en la capa de pissarra s'utilitzen explosius per a provocar petites fractures. Provocades aquestes fractures s'injecten, per etapes, milers de tones d'aigua a molt alta pressió, barrejat amb sorra i additius químics. Aquesta aigua a pressió fractura la roca alliberant el gas que després, junt amb l'aigua, la sorra i els additius químics retorna a la superfície (retorna entre el 15% i el 80% del fluid injectat). El pou es fractura entre 8 i 12 etapes, per tant el conducte pateix uns canvis de pressió molt grans representant un greu perill pel revestiment de ciment del tub.

Entre els additius químics utilitzats es troben benzè, xilè o cianur, fins arribar a unes 500 substàncies químiques, moltes d'elles cancerígenes, mutàgens i amb altres propietats altament preocupants. El fluid de retorn també aporta a la superfície altres substàncies que poden contenir les capes de pissarra. És molt comú que aquestes roques continguin substàncies molt perilloses, com metalls pesats (mercuri, plom...), radó, radi o urani, i altres elements radioactius que arriben a la superfície.

Cada plataforma pot accedir únicament a una petita àrea del jaciment que es pretén explotar, per tant és comú que es disposin múltiples plataformes sobre el mateix, y que es requereixi una superfície suficientment gran com per permetre el desplegament i emmagatzematge dels fluids i l'equip necessari per a les operacions de fractura i les perforacions horitzontals.

Els riscos que pot generar la utilització d'aquesta tècnica s'han conegut en recents estudis realitzats per institucions independents i d'indubtable imparcialitat. En aquest sentit, el juny de 2011 la Comissió de Medi Ambient, Salut Pública i Seguretat del Parlament Europeu va publicar un informe en el que es plantejava grans interrogants sobre l'ús de la fractura hidràulica com a tècnica d'investigació i extracció de gas.

Entre les conclusions d'aquest informe destaca que no hi ha cap directiva europea en matèria de mines i tampoc s'ha realitzat cap anàlisi detallat, exhaustiu i accessible públicament del marc regulador de l'extracció del gas de pissarra i del petroli de roques dures. S'haurien de desenvolupar.

El marc regulador actual de la Unió Europea sobre la fractura hidràulica, que és l'element central en l'extracció de gas de pissarra i petroli de roques dures, té varies llacunes. A més el llinar pel que s'haurien de sotmetre les activitats de fractura hidràulica en extracció de hidrocarburs a avaluació d'impacte ambiental és més permissiu que qualsevol altre activitat industrial d'aquest tipus, i per tant, s'hauria de disminuir substancialment.

S'hauria de reavaluar amb especial atenció l'afectació de la Directiva Marc de l'Aigua en relació a les activitats de fractura i els possibles impactes en l'aigua de superfície.

S'hauria d'enfortir a les autoritat regionals per a les presses de decisions sobre projectes que impliquin fractura hidràulica. La participació pública i les avaluacions ambientals haurien de ser obligatòries per prendre aquestes decisions.

Per aquests motius, actualment existeix una preocupació social pels riscos que suposa iniciar l'extracció de gas no convencional mitjançant aquesta tècnica, i es considera per diferents sectors socials que aquesta activitat pot tenir perjudicis significatius per al medi ambient i pels aqüífers subterranis.

De fet, nombrosos Governos a Europa, com els de França, Bulgària, Renana de Nord-Westfàlia a Alemanya, Friburg i Vaud a Suïssa, així com diferents Estats dels Estats Units (Carolina del Nord, Nova York, Nova Jersey i Vermont i més de 100 entitats locals) i altres països de tot el món (Sudàfrica, Quebec a Canadà, Nova Gales del Sud a Austràlia), tenen en vigor actualment una prohibició o apliquen una moratòria en relació amb l'ús de fracturació hidràulica per a l'extracció de petroli i gas de roca o altres formacions rocoses «compactes»; i d'altra part, una sèrie d'Estats membres de la Unió Europea, com la República Txeca, Romania i Alemanya, estan considerant en aquests moments una moratòria en relació a aquesta pràctica.

Cal destacar la resolució del Parlament Europeu, de 21 de novembre de 2011, sobre les repercussions mediambientals, de l'extracció de gas i petroli d'esquist (2011/2308(INI)), que entre moltes altres consideracions:

1. Considera que l'explotació i extracció de gas d'esquist possiblement pot representar complexes i imbricades interaccions amb el medi ambient, en particular degut al mètode de fracturació, la profunditat i la construcció de pous i l'extensió de la superfície afectada.

2. Reconeix que el procés de fractura hidràulica implica un consum d'un volum d'aigua relativament elevat, i tenint en compte de que es tracta d'un recurs particularment sensible a la UE, destaca la necessitat de dissenyar plans avançats de subministres d'aigua basats en la hidrologia local i que es tingui en compte els recursos aqüífers, a nivell local i les capacitats existents en matèria de tractament d'aigües residuals.

4. Recorda les directives europees ja vigents que exigeixen als Estats membres aplicar les mesures necessàries per prevenir el deteriorament de l'estat de totes les masses d'aigua subterranies, inclòs de fonts concretes, com les instal·lacions d'exploració i extracció d'hidrocarburs.

5. Demana que en determinades zones sensibles i especialment perilloses com. Per exemple, en àrees declarades de protecció d'aigua potable i per sota d'elles i en zones de mines de carbó, es prohibeixi totalment la fracturació hidràulica.

6. Senyala que existeix risc de moviments sísmics, tal com es va demostrar en la prospecció de gas esquists al nord-oest del Regne Unit: recolza les recomanacions de l'informe elaborat pel Govern britànic que preveuen que els operadors deuen complir determinats estàndards sísmics i microsísmics:

7. Recorda que la sostenibilitat del gas d'esquist encara no ha estat demostrada; insta la Comissió i els Estats membres a avaluar exhaustivament les emissions de gasos d'efecte hivernacle durant tot el procés

d'extracció i producció per demostrar la integritat mediambiental;

Reconeix que les activitats de perforació poden conduir al deteriorament de les condicions de vida; insta, consegüentment, a què es tingui en compte aquest aspecte en adoptar totes les mesures necessàries per a l'aplicació dels principis de prevenció.

8. Considera que moltes de les actuals controvèrsies sobre els combustibles fòssils no convencionals es deuen en part al rebuig inicial per part del sector a revelar el contingut químic dels líquids utilitzats per millorar la fracturació hidràulica; considera necessària la plena transparència així com una obligació ineludible a tots els operadors per a que revelin completament la composició i la concentració del contingut químic del líquid de fracturació i que compleixin plenament la legislació vigent de la UE en el marc del Reglament.

9. Insta la Comissió a presentar propostes per assegurar que les disposicions de la directiva relativa a l'avaluació de l'impacte mediambiental contemplin adequadament les particularitats de l'exploració i extracció de gas d'esquist, petroli d'esquist i metà de llit de carbó; insisteix en que les avaluacions anteriors de l'impacte mediambiental inclouen l'impacte sobre la qualitat de l'aire, la qualitat del sòl, la qualitat de l'aigua, l'estabilitat geològica, l'ús del sòl i la contaminació acústica durant tot el cicle de la vida.

10. Finalment, no obstant, destaca que la regulació adequada de la prospecció i extracció dels combustibles fòssils no convencionals –en ple compliment de la legislació existent de la UE– depèn, en última instància– de la voluntat i recursos de les autoritats nacionals pertinents.

Aplicant les anteriors consideracions i recomanacions del Parlament europeu al cas de Catalunya, i en concret als territoris en que es volen portar a terme aquestes activitats primer d'exploració i posteriorment de possible extracció, es constata que es tracta de zones amb escassetat hídrica, amb masses d'aigua en mal estat –contaminació d'aigües freàtiques i de les aigües superficials– poden interferir amb les activitats agrícoles i ramaderes, afectar als regadius i a les captacions d'aigua potable, amenaces d'afectar els cursos fluvials i les aigües subàlvies, i –en fi– poden afectar diversos espais d'interès natural o acollits a figures de protecció del medi natural.

Tenint en compte els principis de prevenció i precaució que –conforme a les directives europees i la legislació d'avaluació estratègica de plans i programes– s'han de aplicar davant noves activitats no prou estudiades en els seus impactes i de les que no es coneixen els efectes a mig i llarg termini, així com la no existència de mesures de prevenció d'impactes ambientals, suficientment desenvolupades.

Atès que la Generalitat de Catalunya és competent en matèria de permisos d'exploració i explotació mineres, així com en matèria d'ordenació del territori, urbanisme i usos del sòl, medi ambient, recursos naturals i gestió de l'aigua, entre d'altres, conforme al vigent Estatut d'Autonomia de Catalunya de 2006 i a les transferències rebudes al respecte per part de l'administració general de l'Estat, en tot allò que afecti al territori de Catalunya.

PROPOSICIÓ DE LLEI DE PROHIBICIÓ DE PROSPECCIONS I EXPLOTACIONS DE HIDROCARBURS NO CONVENCIONALS PER MITJÀ DE FRACTURA HIDRÀULICA (FRACKING)

ARTICLE 1

Queda prohibida, a tot el territori de Catalunya, la realització d'activitats de prospecció, exploració, investigació o explotació d'hidrocarburs i gasos de roca i no convencionals, que suposin –en tot o en part– la utilització de les tècniques de fractura hidràulica amb injecció d'aigua o d'altres additius químics.

ARTICLE 2

La utilització de les tècniques referides a l'article 1 serà considerada com una activitat i un ús del sòl prohibit en tota classe de sòl dins del territori de Catalunya, a efectes de planificació territorial i d'aplicació de la legislació d'urbanisme i reguladora de les activitats.

DISPOSICIÓ TRANSITÒRIA ÚNICA

La prohibició continguda en aquesta llei serà d'aplicació als permisos o peticions d'autorització per realitzar investigacions, prospeccions o explotacions que estiguin actualment en tràmit, així com la suspensió de les autoritzacions que s'hagin pogut concedir amb anterioritat a l'entrada en vigor d'aquesta llei.

DISPOSICIÓ FINAL PRIMERA. ENTRADA EN VIGOR

1. La present llei entrarà en vigor el dia següent a la seva publicació al *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*.

2. Els preceptes que eventualment comportessin la realització de despeses amb càrrec als Pressupostos de la Generalitat, produeixen efectes a partir de l'entrada en vigor de la llei de pressupostos, corresponent a l'exercici pressupostari immediatament posterior a l'entrada en vigor d'aquesta llei.

Palau del Parlament, 17 de desembre de 2012

Dolors Camats Luis, portaveu GP ICV-EUiA, Juan Miguel Mena Arca, Salvador Milà Solsona, Marc Vidal Pou, Sara Vilà Galan; Laura Massana Mas, diputats del GP d'ICV-EUiA